

2. Корчемний М. Енергозбереження в агропро-мисловому комплексі / Корчемний М., Федорейко В., Щербань В.. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – 984 с.

3. Аврамчук О.А. Оплата праці в сільськогосподарському виробництві / О.А.Аврамчук, О.Д.Балан, В.В.Вітвицький та інші. – К.: Центр «Агропромпраця», 2000. – 464 с.

Аннотація. В статті рассмотрены организационно-технологические направления энергосбережения в молочном скотоводстве.

Summary. The article describes the organizational and technological directions of energy in dairy farming.

УДК:349.442.237.337

Браташ О. В.,

викладач,

Таврійський державний агротехнологічний університет

ДОЛЯ ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ В УМОВАХ ПРОВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ

Анотація: в статті розглядаються питання визначення правового статусу особистих селянських господарств та проблеми правового регулювання їхньої діяльності.

Ключові слова: аграрний сектор; законодавство; земля; особисте селянське господарство; правове регулювання.

Постановка проблеми. З моменту набуття незалежності Україна стала на шлях реформування агропромислового комплексу, як наслідок це серед іншого призвело до формування суб'єктної багатокладності в цій галузі економіки з одного боку, та глибокій, затяжній і дуже загрозливій економічна кризі агропромислового виробництва з іншого. На сучасному етапі розвитку аграрного сектору серед існуючих організаційно-правових форм суб'єктів сільськогосподарської діяльності значне місце займають особисті селянські господарства громадян. Визнання і відродження особистого селянського господарства пройшло складний шлях, починаючи з років "суцільної колективізації" і закінчуючи періодом, коли в умовах неплатоспроможності

сільськогосподарських підприємств вони довгий час залишались практично єдиним джерелом самозабезпечення селян продуктами харчування і постачання цих продуктів до міст.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фахівці в аграрній галузі в останній час приходять до висновку, що особисті селянські господарства стають помітним гравцем на сільськогосподарському ринку. Так станом на 2010 р. 3,1 млн. особистих селянських господарств виробили 64,6 % усієї валової продукції рослинного і тваринного походження, причому в них було зосереджено лише 16,8 % усієї площі сільськогосподарських угідь [1]. Такої величезної кількості видів рослинницької і тваринницької сільськогосподарської продукції не вирощує жоден фермер в країнах з розвинутою ринковою економікою. Це зумовлено тим, що особисті селянські господарства населення в Україні розраховують головним чином на самозабезпечення продуктами харчування, та меншою мірою - на товарне виробництво [2].

Реформування аграрного сектора дало можливість розширити землекористування особистих селянських господарств і суттєво вплинути на обсяги та структуру вироблюваної ними продукції. Перетворюються ці суб'єкти господарювання в стабільного товаровиробника чи розтануть в черговій хвилі реформ багато в чому залежить від ефективного державно-правового регулювання.

Ціль роботи. Економічні досягнення передових країн світу зайвий раз свідчать про те, що фундаментом їхнього прогресу є стан розвитку малого і середнього бізнесу. В останній час серед політикуму України також все частіше і гучніше обговорюється тема розвитку і підтримки зазначеного сектору підприємництва, але виникає цілком слушне питання про те, в якій галузі економіки в першу чергу необхідно зробити швидкі кроки на шляху стимулювання розвитку. Неозброєним оком видно, що на сучасному етапі в Україні поширення малого і середнього підприємництва відбувається в основному у сфері продажу та надання послуг, що призводить до зменшення

ділової активності у сфері виробництва. Тому нагальною вимогою сьогодення є необхідність державної підтримки та стимулювання дрібних та середніх товаровиробників, і в першу чергу в аграрному секторі економіки. Дослідження сільськогосподарського виробництва в особистих селянських господарствах свідчать про переваги приватної власності з метою досягнення кращих показників господарювання на землі, виходячи з обсягів виробництва та реалізації продукції заготівельним підприємствам, споживчій кооперації та на ринку.

Виклад основного матеріалу. Але на жаль аналіз чинної нормативно-правової бази, спрямованої на регулювання вищезазначених відносин свідчить про те, що держава ще повністю не усвідомлює значимості особистих селянських господарств в розвитку аграрного сектору. Так, норми базових законодавчих актів у вказаній сфері, носять здебільшого загальний, суперечливий а іноді і декларативний характер. Як приклад стаття 1 Закону України "Про особисте селянське господарство" встановлює, "що особисте селянське господарство — це господарська діяльність, яка проводиться без створення юридичної особи фізичною особою індивідуально або особами, які перебувають у сімейних чи родинних відносинах і спільно проживають, з метою задоволення особистих потреб шляхом виробництва, переробки і споживання сільськогосподарської продукції, реалізації її надлишків та надання послуг з використанням майна особистого селянського господарства, у тому числі й у сфері сільського зеленого туризму" [3]. Виникає цілком слушне питання: "А чим тоді відрізняється за своїм правовим статусом особисті селянські господарства від присадибних ділянок?". Законодавство на це питання точної відповіді не дає, і лише в Земельному кодексі України [4] та вищезгаданому Законі можна знайти відповідь на це запитання, - нормами безкоштовної передачі земельних ділянок громадянам. Якщо для ведення особистого селянського господарства ця норма складає не більше 2, 0 га, то для будівництва та обслуговування житлового будинку (присадибні ділянки) ця норма в селах складає 0, 25 га. .

При порівнянні правових режимів земельних ділянок для ведення особистих підсобних господарств з нормами чинного Земельного кодексу України щодо передачі земельних ділянок у власність чи тимчасове користування для ведення особистих селянських господарств, можна також зробити висновок, що земельні ділянки для ведення особистих підсобних господарств ввійшли до складу земельних ділянок для ведення особистих селянських господарств. Враховуючи тотожність цільового призначення земельних ділянок для ведення особистого підсобного господарства та особистого селянського господарства, доцільно говорити про можливість застосування вимог щодо переоформлення права постійного землекористування для особистих підсобних господарств на право власності із закріплення права особистого селянського господарювання у відповідних державних актах на право власності на земельну ділянку, але при умові закріплення такого обов'язку по переоформленню права постійного користування у ЗК України.

Також у прийнятому Земельному кодексі України від 25 жовтня 2001 р. такий вид землекористування громадян, як ведення особистого підсобного господарства, не передбачено. Оскільки норми названого Земельного кодексу, зокрема Розділ X “ Перехідні положення ”, не визначають правовий статус земельних ділянок для ведення особистого підсобного господарства, то цей вид землекористування буде існувати поряд з іншими видами землекористування громадян, якщо не буде внесено відповідних змін до чинного Земельного кодексу України або не буде визначено співвідношення правового становища особистих підсобних господарств і особистих селянських господарств у Законі України “ Про особисте селянське господарство ”.

Важливим для визначення правового статусу і функціонування особистих селянських господарств є розмежування юридичного поняття «особисте селянське господарство» і “ фізична особа, яка провадить підприємницьку діяльність без створення юридичної особи (приватний підприємець)”. Розмежування названих понять здійснюється на підставі того, що статус

приватного підприємця – суб'єкта підприємницької діяльності набувається після здійснення державної реєстрації у відповідному органі державної реєстрації. Ведення особистого селянського господарства здійснюється після отримання відповідної земельної ділянки та не передбачає здійснення державної реєстрації.

Дослідження розвитку законодавства України про особисте селянське господарство дозволило також визначити, що прийняті у минулому законодавчі та нормативно-правові акти здебільшого стосуються лише особистих підсобних господарств, що є недостатнім для регулювання суспільних відносин у особистих селянських господарствах. Також сучасні законодавчі та інші нормативно-правові акти регулюють майнові, земельні, податкові правовідносини, які виникають при веденні громадянами особистих селянських господарств. Інші види суспільних відносин в особистих селянських господарствах (соціального захисту, зайнятості, виробничо-господарської діяльності, підтримки ведення особистих селянських господарств тощо) залишились поза межами нормативно-правового забезпечення, що не сприяє реалізації громадянами суб'єктивних прав на державне соціальне страхування, сприяння зайнятості тощо. Єдиного закону, у якому були б закріплені норми щодо поняття особистого селянського господарства, його правових ознак, правових засад використання земельних ділянок, правового режиму майна, здійснення виробничо-господарської діяльності, правового регулювання праці у цих господарствах тощо не прийнято, що негативно впливає на стан реалізації конституційних прав на землю, працю, свободу вибору виду діяльності і т.п.

Висновки. Особисті селянські господарства уже сформувались як товаровиробники, що в свою чергу посилює їхню роль у розв'язанні продовольчого забезпечення міського населення через продовольчі ринки та споживчу кооперацію. Особисті селянські господарства можуть ефективно функціонувати за наявності таких умов: спеціалізуватися на виробництві трудомістких видів продукції, де чинник концентрації не має вирішального значення; об'єднуватися між собою, створювати кооперативи; інтегруватися з

фермерськими господарствами, приватними та сільськогосподарськими підприємствами колективних форм організації праці; трансформуватися у фермерські та приватні господарства. При цьому державі потрібно створити сприятливі умови для нормального функціонування товарних особистих селянських господарств, і перш за все чітко і прозоро виписати їхній правовий статус, правове визначення земель та розробити більш дієві механізми щодо їхнього обліку та надання конкретної фінансово-економічної допомоги.

Літератури :

1. Онищенко О. Ефективність господарств населення / О. Онищенко // Економіка України. - 2003. - № 1. - С. 60-69.

2. Розвиток господарських формувань і організація виробництва в аграрній сфері АПК / за ред. М.В. Зубця, П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка. - К.: ІАЕ УААН, 1999. - 269 с.

3. Закон України "Про особисте селянське господарство" від 15.05.2003р. - Відомості Верховної Ради України. - 2003 - №29.

4. Земельний кодекс України : за станом на 1 груд. 2009 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – к. : Парлам. вид-во, 2009. – 111 с. – (Бібліотека офіційних видань).

Аннотація : в статъе рассматриваются вопросы определения правового статуса личных крестьянских хозяйств и проблемы правового регулирования их деятельности.

Ключевые слова : аграрный сектор ; законодательство ; земля ; личное крестьянское хозяйство ; правовое регулирование.

Summary: the questions of determination of legal status of the personal peasant economies and problem of the legal adjusting of their activity are examined in the article.

Keywords: agrarian sector; legislation; earth; personal peasant economy; legal adjusting.